

mejo po uradnem geometru in da je ta meja potem veljavna ločilnica lastnine obeh strank ali ne, tega nam ta sodba ne pove. Moje mnenje se strinja z izvajanjem toženca, da sme tak dogovor biti le ali dogovor na razsodnika geometra, ali pa da je za njega popolnost tudi treba, da je od obeh naprošeni osebno določeni geometer že izrekel svoje mnenje. Tudi evidenčna oblastva se strinjajo s tem mnenjem, kajti po obstoječih navodilih gre uradni zemljemerec v takih slučajih mejo določevati le tedaj, ako podpišeta obe stranki izjavo — uradni obrazec št. 626, — glasom katere se brezpogojno podvržeta izreku geometra, torej pismena pogodba na razsodnika. Tudi sicer govore vsa navodila geometrom, tako zlasti izvršilna naredba k eviden. zakonu z dne 11. junija 1883, št. 91 drž. zak., da posluje geometer na zaprosilo strank le kot izvedenec v privatnih zadevah in da sme poslovati le na skupni sporazumni predlog obeh mejašev.

Spričo tega se kaže vrednost zgornje sodbe v še čudnejši luči in strankam pač ne bo nikdar jasno in umljivo, zakaj je tožitelj tožbo s stroški vred dobil, pa nima nič od tega, toženec pa je tožbo izgubil in moral plačati vse stroške, pa le ni izgubil zemlje, za katero ga je tožitelj tožil.

Ali sta še v veljavi zakona o društvenem in shodnem pravu od 15. novembra 1867 šte. 134 in 135 d. z.

Dr. Bračić.

Sklicatelj javnega shoda po § 2 zakona z dne 15. nov. 1867 šte. 135 d. z. je bil obsojen. V pritožbi zoper sodbo je uveljavljal:

Navedeni § 2 je razveljavljen po čl. 14 ustave. Ta daje državljanom pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja. Toda kakor pravi avstrijski zakon od 5. novembra 1867 v § 1: »Shodi so dovoljeni po meri določb tega zakona«, tako določa člen 14 ustave natančneje: »Na zborovanja ne sme nihče pri-

hajati oborožen. Zborovanja pod milim nebom se morajo prijaviti pristojnemu oblastvu najmanj 24 ur poprej.«

V teh dveh stavkih so izražene vse izjeme od shodnega prava. Zoper besedilo in smisel ustavne določbe je, ako se poleg teh izjem ustanovljajo še druge izjeme ali ako se člen 14 ustave kratkomalo nadomešča s starim avstrijskim zakonom.

Člen 14. sicer res pravi, da predpiše natančnejše določbe »o tem« (o pravici združevanja, zborovanja in dogovarjanja) zakon. Toda tega zakona še ni, niti ni domnevati, da bo kršil ustavo, in celo ne, da jo bo kršil baš na ta način, da bo v moč postavil staro avstrijsko shodno pravo. Kakšne določbe bo obsegal obljubljeni zakon, ni težko uganiti, ako se pregleda srbski »zakon o javnim zborovima i udruženjima od 31. marca 1891«.

Postanek gorenje določbe kaže, da je edino to tolmačenje pravilno. Tej določbi ustreza določba člena 25. stare srbske ustave od 5. junija 1909. Ta člen pravi: »Srbski gradjani imaju pravo skupljati se mirno in bez oružja v zborove, upravljajući se pri tome po zakonu. Za državanje zbora u zatvorenom prostoru nije potrebna prijava vlasti. Za zborove pod vedrim nebom, koji podleže naročitim zakonima i uredbama, mora se prethodno vlast izvestiti«. S tem členom se povsem strinja že citirani zakon o javnim zborovima i udruženjima v členu 6, ki pravi: »Za državanje javnoga zbora u zatvorenom prostoru nije potreba prijave vlasti (čl. 24 ustava). Pod zatvorenim prostorom razume se zgrada sa svih strana zatvorena, odakle predsedništvo ili sazivači zbora mogu svakoga da izključe.« Spričo tega gradiva je izključen sleherni dvom, da po čl. 14 ustave za shode, ki niso pod milim nebom, ni treba nobene prijave.

Ustava velja za vso kraljevino enako. Vse za ustavo urejene razmere so urejene za vso kraljevino enako. To načelo, ki ga sicer spoštuje tudi kasacijsko sodišče ob tolmačenju določb iz IX. in X. poglavja s. k. z., pa bi bilo kršeno, ko bi se v našem področju kaznovala opustitev prijave, ki v področju prejšnje Srbije slovom zakona od 31. marca 1891 ni kazniva.

Upoštevati pa je še nastopno. Zakon o shodnem pravu od 15. nov. 1867 drž. zak. štev. 135 je bil še pred ustavo raz-

veljavljen z naredbo poverjenišтва za notranje zadeve od 25. novembra 1918 (Ur. list šte. 135-1918). Namesto imenovanega zakona so stopile v veljavo določbe te naredbe, toda po § 4¹ te naredbe je kaznovanje prestopkov zoper te določbe prešlo od sodišča na politično oblastvo. Z naredbo ministrskega sveta od 20. maja 1919 (Ur. l. XCVIII-1919) je bila spričo vojnega stanja ta naredba začasno razveljavljena, toda ta naredba ni zopet v moč postavila avstrijskega zakona o shodnem pravu, nego je shodno pravo izčrpno urejeno v naredbi sami pod točko 3, kazni pa pod točko 4. Pri kaznih ni določeno, da jih izrekajo sodišča, torej po členu I. uvodnega zakona h kazenskopravnemu redu ne spada kaznovanje za kršitev teh določb pred sodnika. Vrh tega je bila ta naredba izdana le z ozirom na vojno stanje, ki je prestalo s splošno demobilizacijo 31. marca 1920 (Ur. list šte. 161-1920). Ako torej čl. 14 ustave res ne bi bil naredil križa čez § 2 zakona o shodih, je bila ta zakonska določba vsekako izpremenjena že spričo navedenih navedb tako, da spada kaznovanje prestopkov zoper predpise o shodnem pravu pred politično oblastvo.

Tem izvajanjem je le deloma pritrđiti. Predvsem se mora reči, da srbski zakon o zborovanju v Sloveniji ne more služiti za tolmačenje ustave z ozirom na dejstvo, da veljajo za posamezne dele kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker izenačenje v tem oziru še ni izvršeno, različni zakoni iz dobe pred ujedinjenjem, kolikor še niso izrečno razveljavljeni oziroma kolikor posamezni zakoni enega dela še niso razširjeni na vso državo, kakor n. pr. IX. in X. poglavje kriminalnega zakonika za kraljevino Srbijo z ukazom od 25. febr. 1919. Če ustava pravi v členu 14, da predpiše natančnejše določbe o zborovanju zakon, ima v mislih ali že obstoječi zakon (kakor je to izrekla sodba kasacijskega sodišča Kl 162-23 od 6. junija 1923)² ali pa šele v bodoče izdani zakon. Le toliko je v ustavi izrečeno, da bodoči zakon ne bode smel nasprotovati določbi ustave glede zborovanja pod milim nebom oziroma, da je ob-

¹ § 4 v besedilu naredbe poverjenišтва za notranje stvari od 16. decembra 1918 Ur. list šte. 193/1918.

² Zbirka odločb »Slov. iPrav.« šte. 41.

stoječi zakon toliko razveljavljen, kolikor ima v tem oziru ustava nasprotne določbe. To pa, kar bo menda bodoči zakon obsegal, seveda ne sme služiti pri sedanjem razsojevanju kot načelo in tudi ne kot sredstvo za tolmačenje obstoječih določb.

Rešiti je torej vprašanje, katere določbe veljajo sedaj glede zborovanja. Avstrijski zakon od 15. novembra 1867 št. 135 o zborovanju je bil z naredbo poverjenišтва za notranje stvari v Ljubljani z dne 25. novembra 1918 št. 135 (U. l. št. 135/1918) izrečno razveljavljen. Ta naredba pa je bila »z ozirom na to, da je bilo na ozemlju, ki spada v upravno območje deželne vlade v Ljubljani, proglašeno »vojno stanje« glasom točke 1 naredbe ministrskega sveta z dne 20. maja 1919 (objavljena v uradnem listu XCVIII/1919, v Služb. Novinah od 29. maja 1919 št. 49/1919) začasno razveljavljena. Točka 3 te naredbe določa dobesedno: »Shodi katerekoli vrste se smejo prirejati proti predhodni prijavi političnih oblasti. Shode pod vedrim nebom sme politična oblast iz razlogov državnega interesa ali javnega miru in reda zabraniti.« Točka 4 pa pravi: Prestopki pričujočih določb ... se kaznujejo po § 9 zakona z dne 5. maja 1869 d. z. št. 66.

Ustava z dne 28. junija 1921 št. 233 Ur. list. je v členu 130 odredila, da veljajo začasni zakoni in odločbe ministrskega sveta zakonskega značaja z določenim rokom trajanja, kar jih je bilo izdanih od dne 1. decembra 1918 do dne proglasitve ustave, še nadalje kot zakon (dokler se ne izpremeue ali ukinejo) pod pogojem, da se predlože zakonodajnemu odboru in da zakonodajni odbor sklene, da ostanejo v veljavi brez izpremembe. Odborske odločbe se proglašajo za zakon. Zakonodajni odbor je sestavil potem seznam vseh zadevnih zakonov in naredb, ki naj nadalje veljajo kot zakon. Ta seznam je bil objavljen 24. okt. 1921 pod št. 316 Ur. lista. V II. odseku za notranje posle in prosveto, oddelek za Slovenijo, je pod točko 80 (stran 648 U. l.) navedena tudi »Uredba ministrskega sveta, s katero se za območje deželne vlade v Ljubljani odredijo izjeme od veljavnih zakonov iz dne 25. maja 1919 Sl. Nov. št. 49/19«. Ni dvoma, da je s tem označena gori navedena odredba, da je pomota le glede dneva, ki naj

se pravilno glasi »od 20. maja 1919«. Iz tega sledi, da je avstrijski zakon z dne 15. nov. 1867 šte. 135 drž. zak. razveljavljen in da veljajo glede zborovanja zdaj še določbe naredbe ministrskega sveta z dne 20. maja 1919. Dejstvo samo, da je bila ta naredba izdana vsled proglašene vojne stanja in da je vojna doba minula z demobilizacijo, ki je bila izrečena z naredbo vrhovnega vojnega poveljnika z dne 31. marca 1920, Ur. l. šte. 161, glede veljave zakona nima nobene pomena, ker velja vsak zakon do izrečnega preklica, če tudi odpadejo vzroki, ki so bili merodajni za njega izdajo. Gori navedena odločba zakonodajnega odbora pa še ni razveljavljena.

Rešiti je zdaj še vprašanje, ali so za presojo pristojna sodišča ali politična oblastva. Enostavno stališče, da so politična oblastva pristojna, ker pri kaznih v točki 4. naredbe ministrskega sveta ni določeno, da jih izrekajo sodišča, ne velja. Točka 4. se sklicuje na § 9 zakona z dne 5. maja 1869 d. z. 66. Ta zakon določa, da se smejo v določenih slučajih n. pr. v vojnem času občne pravice državljanov, ki so ugotovljene v posameznih državnih osnovnih zakonih, razveljaviti ali skrčiti (§ 1.). Po § 6 točka 6. je dovoljeno, zborovanje v smislu § 2 zakona z dne 15. nov. 1867 šte. 135 sploh prepovedati. § 9 pa določa, da kaznujejo prestopke po §§ 3—7 zakonita pristojna oblastva z globami do 1000 gld ali z zaporom do 6 mesecev.

Če bi zakonodavec bil mnenja, da naj teh prestopkov ne kaznujejo sodišča, bi gotovo rabil besedilo političnega oblastva, kakor v vseh drugih zakonih. Ravno ker oblastvo ni točno označeno, se mora v vsakem slučaju prestopkov teh odrejenih izjem dognati, ali so pristojna sodišča ali politična oblastva.

Glede prestopkov zoper zakon o zborovanju z dne 15. novembra 1867 šte. 135 d. z. določa § 19, da so za kaznovanja pristojna sodišča. Pri pod šte. 6 točka 6 označeni prestopki ostane prestopki § 2 zakona o zborovanju in se mora v izreku sodbe k obsodbi po § 2 le dostaviti v zvezi s točko 6 lit. b zakona od 5. maja 1869 šte. 66. Pristojna so torej sodišča in ne politična oblastva. Zakonodajstvo stoji na stališču, da imajo kazensko oblast sodišča. Le glede malenkostnih prestopkov po posebnih zakonih določa zakonodavec, da so za kaznovanja

pristojna politična oblastva. Nesmiselno bi bilo, da bi v mirnem času po § 19 zakona z dne 15. novembra 1867 šte. 135 d. z. sodišča izrekala kazni do 200 gld. ali šest tednov zapora, ob času vojne po § 9 zakona z dne 5. maja 1869 šte. 66 d. z. strožjo kazen do 1000 gld. ali do 6 mesecev zapora politična oblastva.

Vsa ta izvajanja veljajo tudi za zakon od 15. novembra 1867 šte. 134 d. z. Ta zakon je istočasno z zakonom o shodih bil razveljavljen od poverjeništvu za notranje stvari pod št. 134 od 25. novembra 1918.

Naredba ministrskega sveta z dne 20. maja 1919 je tudi to naredbo začasno razveljavila in pod šte. 2 postavila nove določbe glede društev.

Izjemne določbe glede društev ima zakon od 5. maja 1869 šte. 66 d. z. v § 6 a, ki tudi spada pod sankcijo § 9.

Ali ima pravilnik za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja povsem zakonito veljavo?

Dr. Hinko Lučovnik.

Zakon o posesti in nošenju orožja z dne 18. februarja 1922, šte. 58 Sl. N. (šte. 78/22 ur. l.)¹ v svojem čl. 12. izrečno določa, da se minister za notranje posle pooblašča, predpisati pravilnik za izvrševanje tega zakona. Tako je minister za notranje posle res izdal pravilnik za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja z dne 14. avgusta 1924, šte. 185 Sl. Novine (šte. 257/24 ur. list).²

V strogo formalnem oziru se mi zdi netočno, da je pravilnik predpisan »na podstavi čl. 1. in 12. zakona o posesti in nošenju orožja«. Takoj v začetku smatram za potrebno ugo-

¹ V bodoče kratko citiram »zakon«.

² V bodoče kratko citiram »pravilnik«.